

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Kristiina Ansip

5-6-AASTASTE LASTE ARVAMUS LASTEAIASÕPETAJA ISIKUOMADUSTEST JA
TÖÖST

Bakalaureusetöö

Juhendaja: alushariduse nooremlektor Heily Leola

Tartu 2022

Kokkuvõte

5-6 Aastaste laste arvamus lasteaiaõpetaja isikuomadustest ja tööst

Lasteaiaõpetaja töö on oluline, sest lasteaiast saab laps esmase kogemuse õpetajaga ja alguse saab lapse edasine hariduskäik. Bakalaureusetöö eesmärk oli uurida, millised on 5-6-aastaste laste arvates lasteaiaõpetajate töö ülesanded ja millised isikuomadused peaksid lasteaiaõpetajal olema. Eesmärgi saavutamiseks viidi läbi paarisintervjuud kaheksa viie- kuni kuueaastase lapsega. Andmeid analüüsiti kasutades kvalitatiivset andmeanalüüsi. Tulemustest selgus, et lapsed on väga teadlikud oma lasteaia päevakavast. Kõige olulisemaks õpetaja tööülesandeks pidasid lapsed hommikuringi läbiviimist ning tööd arvuti taga.

Iseloomuomadustest pidasid lapsed oluliseks, et õpetaja oleks tore, lahke ning rahulik.

Uuringu tulemused võiksid huvi pakkuda praegustele ja tulevastele lasteaiaõpetajatele ning samuti ka õpetajakoolituse üliõpilastele, et nad saaksid mõistaksid, kuidas lapsed neid näevad.

Võtmesõnad: lasteaiaõpetaja, lasteaiaõpetaja töö, lasteaiaõpetaja isikuomadused, laste arvamus

Abstract

5-6 Year old children's opinion on kindergarten teachers personal qualities and occupation

Children get first-hand experience studying with a teacher and lay the basis for further education in the kindergarten. The aim of the bachelor's thesis was to study what 5-6-year-old children think are the tasks of kindergarten teachers and what personal qualities a kindergarten teacher should have. Paired interviews were conducted with eight children between the ages of five and six. The results showed that children are very aware of their daily routine. The children considered the most important tasks conducting the morning round and administrative work behind the computer. For personal qualities, the children considered it important for the teacher to be nice, kind and calm. The results of the survey could be of interest to current and future kindergarten teachers, as well as other early years education students, so that they can analyze and understand how children see them.

Keywords: kindergarten teacher, kindergarten teacher occupation, kindergarten teacher personal qualities, children's opinions

Sisukord

Abstract	2
Kokkuvõte	2
Sissejuhatus	4
Lasteaiaõpetaja töö sisu.....	5
Laste arvamus lasteaiaõpetajate tööst.....	6
Laste arvamuse uurimine	8
Eetilised probleemid laste uurimisel	9
Töö eesmärk ja uurimisküsimused	11
Valim	11
Andmekogumine	11
Andmekogumise läbiviimine.....	12
Tulemused	13
Lasteaiaõpetaja tööülesanded laste arvates.....	13
Lasteaiaõpetajate isikuomadused laste arvates	16
Arutelu.....	17
Töö piirangud ja praktiline väärtus	18
Tänuõnad.....	19
Autorsuse kinnitus	19
Kasutatud kirjandus.....	20
Lisa 1. Kiri lapsevanematele esimeses etapis	
Lisa 2. Esimeses etapis lastega läbiviidud intervjuu kava	

Sissejuhatus

Lasteaial on oluline roll laste moraalitunde ja ideoloogia arendamisel (Puroila & Syrjälä, 2012). Lasteaias õpetatakse erinevaid oskusi ning luuakse lastele sobiv ja arendav keskkond (Puroila & Syrjälä, 2012). Lasteaed peaks ideaalis olema koht, kus oma lapseõlve „elada“. Seega on õpetaja roll pedagoogiliselt pigem toetav. Ta peab andma lastele edasi teadmised, kuid aitama ka lastel oma loomuliku lapseõlve kogeda. Lapsed näevad lasteaiaõpetajat peamiselt, kui hoolitsejat ja autoriteeti, kelle poole pöörduda, kui abi vajatakse. Lastega läbiviidud otsustusvõimega seotud uuringus (Einarsdottir, 2014) leiti, et lapsed ei tea, kas nad võivad ise otsustada ja soovivad, et täiskasvanu nende eest otsustaks. Õpetajad otsustavad tavaliselt selliste asjade nagu päevakava ja reeglite osas. Lapsed tunnevad, et neil on otsustusõigus olemas mängides (Einarsdottir, 2014).

Kaua aega kaheldi laste võimes uuringutes täisväärtuslike liikmetena osaleda ning arvamust avaldada (Einarsdottir, 2007). Varasemalt ei koheldud lapsi uuringutes võrdsetena, vaid pigem vaadeldi lapsi ilma neid aktiivselt kaasamata (Scott, 2000). Eelnevalt on uuritud lastelt nende rahulolu ühes kindlas lasteaias (Kraus, 2014), kuid autorile teadaolevalt ei ole Eestis uuritud laste arvamusi selle kohta, milline on lasteaiaõpetaja töö lasteaias ning milliste isikuomadustega peaksid lasteaiaõpetajad olema. Samal teemal on Islandil uuringu läbi viinud Einarsdottir (2014), kes leidis, et lasteaiaõpetaja on laste jaoks autoriteet ja hoolitseja, kelle poole vajadusel pöörduda. Laste arvamuste teadasaamine on väärtuslik, sest just lapsed on need, kes veedavad suure osa päevast koos lasteaiaõpetajatega ning on nende töö esmased hindajad. See annab võimaluse võrrelda laste arvamust riiklikus kutsestandardis sätestatuga.

Eelnevast tulenevalt leiab autor, et lasteaialaste arvamust lasteaiaõpetaja tööst ei ole Eestis piisavalt uuritud ning selle probleemi lahendamiseks on käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks välja uurida, millised on 5-6-aastaste laste arvates lasteaiaõpetajate töö ülesanded ja millised isikuomadused peaksid lasteaiaõpetajatel olema.

Lasteaiaõpetaja töö sisu

Ühiskond on viimaste kümnendite jooksul üha enam suunanud lapsi kodust lasteaeda, ehk lapsed veedavad suure osa ajast kodust eemal (Pálmadóttir & Einarsdóttir, 2015). Lapsed lähevad igapäevaselt kodust lasteaeda minnes üle privaatsest koduelust võrdlemisi avalikku lasteaia süsteemi. Lasteaiad esindavad ühiskonnas lastele loodud süsteemi, kus ühiskond saab nende elu organiseerida, jälgida ja mõjutada (Puroila & Syrjälä, 2012). Kaasaegne lasteaed peab lapsi pädevateks ja aktiivseteks osalejateks, kes teevad ise teiste lastega koostööd. Lasteaias õpetatakse lastele erinevaid oskusi ning luuakse neile sobiv ja arendav keskkond (Puroila & Syrjälä, 2012). Lasteaed peaks olema lastele koht, kus oma lapsepõlve „elada“ ning õpetaja on seal juures nii teadmiste andja, aga ka aitama lastel oma loomuliku lapsepõlve kogeda (Einarsdóttir, 2014).

Lasteaedade õppekava määrab kultuuriline ja sotsiaalne keskkond. Lasteaedades keskendutakse pigem sellele, kelleks lapsed võivad saada, mitte sellele, kes nad praegu on (Einarsdóttir, 2014). Lasteaedades on lastel väga sotsiaalne kasvukeskkond, lapsed peavad päeva jooksul suhtlema teiste laste ja täiskasvanutega. Potentsiaalsete sotsiaalsete kokkupuudete arv kasvab proportsionaalselt rühma suurusega (Puroila & Syrjälä, 2012). Emilson (2007) toob oma uuringus välja, et lapsed õpivad paremini rühmas, kus õpetaja on toetav. Kaasaegses käsitluses peetaksegi õpetajat pigem laste toetajaks (Pálmadóttir & Einarsdóttir, 2015). Ka õpetaja kontroll rühmas toimuva üle peaks olema pigem toetav ja suunav ning õpetaja peaks olema emotsionaalselt lastega ühel lainel

Kutsestandardis (Kutsestandard..., 2020) on kirjas, et õpetaja peamine roll on võimestada õppijat ja olla tema arengupartner, nii et saaks toimuda tähenduslik õppimine läbi mille saaks kujuneda õppija potentsiaali avav õpitee, arvestades riiklikes õppekavades seatud eesmärgi. Et seda saavutada, on õpetaja ülesandeks süsteemselt arendada oma kutseoskusi ja olla kursis haridusuuendustega (Kutsestandard..., 2020). Kuid lasteaias võib õpetajal olla ka ainult pealtvaataja roll, kui lapsed ise mängivad. Isegi, kui õpetaja ei pea otseselt sekkuma ja tegevust juhtima, peab ta siiski jälgima, et lapsed ei muutuks liialt ülemeelikuks ning ei teeks endale viga (Puroila & Syrjälä, 2012). Lapsed ise soovivad, et õpetaja oleks see, kes nendevahelised konfliktid lahendab (Pálmadóttir & Einarsdóttir, 2015). Õpetajal on oluline roll aidates lastel omavahel sõbralike suhteid hoida, konflikte lahendada ja sidemeid luua.

Laste heaolu jaoks on oluline, et neil oleks head suhted õpetajatega. On leitud, et lastele meeldivad rohkem sõbralikud, lahked ja kannatlikud õpetajad (Kragh-Müller & Isabell, 2011). Pole kindlat hea õpetaja definitsiooni ning arusaam sellest, milline õpetaja on hea

õpetaja, on erinev nii õpetajate enda, lapsevanemate kui ka laste seisukohalt. Kuid kindel on see, et kõik osapooled soovivad, et õpetaja teeks oma tööd südamega.

Laste arvamus lasteaiaõpetajate tööst

Einarsdottir (2014) leidis oma uuringus, et lapsed näevad lasteaiaõpetajat peamiselt, kui hoolitsejat ja autoriteeti, kelle poole pöörduda, kui abi vajatakse. Samuti soovivad lapsed õpetajate tunnustust ja tähelepanu. Nad tahavad, et õpetaja märkaks, kui keegi reegleid ja kokkuleppeid rikub. Lapsed soovivad, et õpetajad oleksid toetavad ja neile kättesaadavad ja avatud. Samuti ei taha lapsed, et õpetajad otseselt mängu sekkuks, kuid soovivad, et õpetajad aitaksid neil omavahelisi konflikte lahendada. Samuti on leitud, et lapsed soovivad, et õpetaja neid aitaks, toetaks, jälgiks nende tegevust, kontrolliks teiste tegevust, ei segaks mängule vahele päevakorraliste tegevustega. Samuti tõid lapsed välja, et täiskasvanud sekkuvad tihti mängu, kuigi nad ei peaks (Einarsdottir, 2014).

Lapsed näevad õpetajat ka kui rühmas toimuva üle otsustajat. Lastega läbiviidud otsustusvõimega seotud uuringutes (Einarsdottir, 2005; Sheridan & Pramling Samuelsson, 2001) on leitud, et lapsed ei tea, kas nad võivad ise otsustada ja soovivad, et täiskasvanu nende eest otsustaks. Õpetajad otsustavad tavaliselt selliste asjade nagu päevakava ja reeglite osas. Lapsed tunnevad, et neil on otsustusõigus olemas mängides. Samuti tehti vahet siseruumidel ja õuealal. Siseruume nähti, kui õpetaja poolt juhitud tööruumi ja õueala, kui laste poolt juhitud mänguala, mille piirid täiskasvanud seadsid (Einarsdottir, 2014).

Uuringus (Pramling-Samuelsson & Johansson, 2009) toodi välja, et lapsed kutsuvad õpetajaid ise mängu või muu tegevusega liituma peamiselt viiel põhjusel: esiteks, et saada õpetajalt abi, teiseks, et õpetaja tunnustaks last, kolmandaks, et juhtida tähelepanu teise lapse halvale käitumisele, neljandaks, et õpetaja juhendaks või õpetaks, kuidas midagi teha ja viiendaks, et õpetajaid mängu kaasata. Kui lapsed soovivad, et õpetaja nende mänguga liituks on oluline, et õpetaja mõistaks mängu olemust ja mängiks laste reeglite järgi. Õpetaja võib esmapilgul saada mängust aru teisiti kui lapsed ja seega hakata ise reegleid looma (Pálmadóttir & Einarsdóttir, 2015).

Laste ja õpetajate vaheline suhtlus keskendub enamasti, kas õpetaja poolsele keelavale või suunavale käsklusele või õpetaja poolsele juhtivale tegevusele, kus tema organiseerib ning viib tegevust läbi. Laste ja õpetajate vaheliste suhete taga võib olla pedagoogiline kultuur, seda võib mõjutada ka grupi suurus ning laste enda iseloom (Puroila & Syrjälä, 2012). Et lapsi mõista peab õpetaja suutma ennast nendega emotsionaalselt samale lainele viia (Pálmadóttir & Einarsdóttir, 2015). Uuringus (Daniels, Kalkman, & McCombs 2001), kus uuriti millised

tegurid mõjutavad laste hinnangut õpetajatest toodi enim välja see, kuidas õpetaja teistesse suhtub. Positiivse suhtumise õpetajad olid uuringus laste lemmikud. Erinevates uuringutes toovad lapsed head õpetajat kirjeldades välja sarnaseid omadusi sõltumata vanusest ja rühma või klassi struktuurist. Nendeks omadusteks on: hoolivus, abivalmidus, see kui meelsasti nad lastega suhtlevad ja kui stimuleerivad nad laste jaoks on. Lastele ei meeldi õpetajad, kes on nende hinnangul kurjad või karistavad neid (Einarsdottir, 2014). Lastele ei meeldi õpetajad, kes on olulised hool ja isiklikud omadused, lapsed jagavad õpetajaid näiteks selle alusel, kes on sõbralik ja kes mitte, samuti meeldisid lastele õpetajad, kes olid nende suhtes mõistvama suhtumisega (Einarsdottir, 2014).

Samas uuringus (Einarsdottir, 2014) küsiti lastelt, mis neile oma õpetajate juures meeldib ja ei meeldi. Lapsed rääkisid tavaliselt mingitest tegevustest, kuid mõned lapsed mainisid isikuomadusi ja käitumist. Lastele meeldisid näiteks väljasõidud ja see, kui õpetaja neid aitas või nendega mängisid. Kui lastelt küsiti, et mida nende arvates täiskasvanud lasteaias teevad olid kõige sagedamateks vastusteks: 1) tegevuste planeerimine ja teiste täiskasvanutega suhtlemine, 2) laste eest hoolitsemine ja juhendamine, 3) laste kontrollimine ja distsiplineerimine, 4) õpetamine. See kattub ka teiste uuringutega, kus uuriti lastelt, mida nende arvates lasteaia õpetajad õppima peavad. Lasteaiaõpetajad peaksid õppima laste toetamist, tegevuste planeerimist, korra tagamist ja laste õpetamist (Einarsdottir, 2014).

Põhjamaade lasteaedades on õpetaja roll lasta lastel iseseisvalt tegutseda ja sekkuda ainult siis kui vaja (Pálmadóttir & Einarsdóttir, 2015). Lastele hinnangul peab õpetaja olema nende jaoks autoriteet, kes teeb otsuseid ja juhendab neid. Lastele ei meeldi, kui neid karistatakse, kuid nad näevad seda kui midagi loomulikku. Uuringu tulemustest võib järeldada, et laste silmis on õpetajatel justkui kaks omavahel kontrastset rolli. Ehk ühelt poolt näevad lapsed õpetajad kui autoriteetsed otsustajad ja teiselt poolt kui vaatlejad, kes sekkuvad ainult siis kui vaja – ehk lapsed saavad ise otsustada, kuni nad ei tee midagi ohtliku või sobimatut. Ühe seletusena sellele toodi välja erinevaid tegevusi päeva jooksul, kus õpetaja mängib, kas suuremat või väiksemat rolli (Einarsdottir, 2014).

Laste arvamuse uurimine

Pikka aega kaheldi laste võimes uuringutes täisväärtuslike liikmetena osaleda ning arvamust avaldada (Einarsdottir, 2007). Varasemalt ei kaasatud lapsi uuringutes võrdsetena vaid pigem vaadeldi lapsi ilma neid aktiivselt kaasamata (Scott, 2000). Kaasaegne laste õiguste liikumine paneb rõhku laste ja nende arvamuste õigusele olla tõsiselt võetud. Lastele antakse õigus otsustada oma elu mõjutavates asjades ning avaldada arvamust (Einarsdottir, 2007).

Varasemalt nähti lapsi kui uurimisobjekte. Tänapäeval on see arusaam muutunud ning lapsi nähakse, kui eksperte omaenda elu alal (Scott, 2000). Tänapäevane seisukoht on, et lapsed on uuringuid läbiviies väärtuslikud ja usaldusväärsed informatsiooni allikad (Einarsdottir, 2007).

Lapsi uurides on toodud välja kolm metodoloogilist suunda (Scott, 2000). Esimene, kus lapsi käsitletakse, kui võrdseid täiskasvanutega ning kasutatakse ka sellele vastavaid uurimismeetodeid. Teine, kus lapsi nähakse täiskasvanutest täiesti erinevatena, uurimismeetodina lähtutakse lapse enda kogemustest. Ning kolmas, kus lapsi nähakse küll täiskasvanute sarnasena, kuid erinevate oskuste ja pädevustega (Scott, 2000). Ühelt lapselt võib erinevaid meetodeid kasutades saada ka erinevaid vastuseid. Lapsed käituvad üksi olles või eakaaslastega suheldes teisiti, kui täiskasvanud uurijatega (Einarsdottir, 2007).

Intervjuud koos vaatlusega on laste uurimises kõige tavalisem meetod. Laste intervjuerimine erineb oluliselt täiskasvanutest, lapsed ei pruugi teada, mis on intervjuu või osata vastata viisil nagu neilt oodatakse (Einarsdottir, 2007). Lapsi intervjuerides on soovitatav lasta lastele vastata mitte-verbaalseid väljendusviise kasutades või piirduda lühikeste suunavate väljenditega, näiteks „Kas sa tahaksid sellest rohkem rääkida?“ (Scott, 2000). Samuti ei pruugi lapsed osata oma teadmisi otseselt väljendada ning seega peaks kasutama pigem kaudseid meetodeid. Muuhulgas tuleb teha vahet laste fantaasia ja reaalsusel. Intervjuusid lastega on soovitatud käsitleda kui vestlusi, andes lastele võimaluse ennast väljendada ja olla kuulnud (Einarsdottir, 2007). Intervjuu käigus tuleks lastelt küsida küsimusi, mis puutuvad kokku ka laste enda kogemustega. Lapsi intervjuerides on oluline kasutada kombinatsiooni erinevatest tehnikatest ja meetoditest, et lastel ei oleks igav (Scott, 2000). Individuaalsete intervjuude läbiviimist soovitatakse väiksemate lastega.

Lapsi uurides tuleb lastele selgitada mida, kuidas ja millal hakatakse tegema, milliseid andmeid neilt küsitakse ja kuidas nende konfidentsiaalsus tagatakse. See kõik tuleb teha selgeks ka lastele endile, et nad saaksid ise anda informeeritud nõusoleku või keelduda uuringul osalemast (Scott, 2000). Samuti tuleb saada nõusolek kõigilt, kes lapsi esindada võivad. Näiteks vanemad, õpetajad ja muud kooli ametnikud (Scott, 2000). Kui uurijad on saanud ligipääsu ja laste ning lapsevanemate nõusoleku ja ka tegevuse, mida tegema

hakatakse välja valinud, tuleb hoolikalt mõelda, kuidas lapsi motiveerida aktiivselt kaasa töötama.

Nooremad lapsed suudavad võrreldes vanematega lühemat aega ühele asjale või tegevusele keskenduda ning seega tuleb lapsi vastavalt vanusele erinevalt stimuleerida (Tinson, 2009). Kasulik on noorematele lastele valmistada ette rohkem kui üks tegevus, et hoida neid pikemalt tegevustega seotud. Samas ei sõltu laste tähelepanu võime ainult vanusest, vaid ka teemast. Lapsed räägivad tõenäoliselt neile huvipakkuvast teemast meelsamini, kui teemast, mille vastu neil huvi pole. Samuti mängib rolli see, kas lapsed on gruppides või üksi. Grupis tuleb arvestada laste iseloomudega ning grupi suurusega (Tinson, 2009). Grupiintervjuud on soovitatavad vanemate lastega, kes on harjunud gruppides mängima ja tegutsema. See annab lastele omavahel arutleda, üksteisele teadmisi meelde tuletada ning vähendab valesid vastuseid ja valetamist. Samuti saavad lapsed üksteiselt küsimusi küsida ning seega ka ise intervjuueerija rolli astuda. Grupina tunnevad lapsed ennast vabamalt ja julgemalt (Einarsdottir, 2007).

Eetilised probleemid laste uurimisel

Laste uurimisel tuleb alati arvestada lapsevanema arvamusel ja uuring nendega kooskõlastada. Ühelgi kõrvalisel isikul peale laste seaduslike esindajate ei ole õigust läbi viia lastega uuringuid ega neid ilma loata küsitleda (Aavik *et al.* 2007). Lapsi uurides tuleb arvestada ka informatsiooni konfidentsiaalsusega. Näiteks võivad olla lapsevanemad uudishimulikud või tunda muret oma lapse pärast. Samuti tuleb arvestada ka lapsi puudutava seadusandlusega (Scott, 2000). Lisaks tuleb lapsevanemalt küsida, kas ta on nõus, et tema lapselt küsitakse eraldi, kas laps ise soovib osaleda (Einarsdottir, 2007).

Eetilised väljakutsed nagu informeeritud nõusolek, laste omavahelised suhted, konfidentsiaalsus ja laste andmete kaitse peavad olema tagatud. Eriti, kuna uurija asub laste suhtes jõu ja autoriteedi positsioonil. Uurija on see, kes valib, mida ja kuidas uurida. Seega on oluline, et lastele antakse ka õigus valida, kas ja kuidas osaleda (Einarsdottir, 2007). Lastele tuleks sisendada, et pole olemas õiget ega valet vastust ning, et nad vastaksid vastavalt oma tegelikule arvamusel (Scott, 2000).

Laste nõusoleku küsimine on oluline (Einarsdottir, 2007). Informeeritud nõusolek tuleb lastelt saada vabatahtlikult (Scott, 2000). Lapsed peavad mõistavad uuringute sisu ning potentsiaalseid ohte ja kohustusi, mis sellega kaasnevad. Lastele tuleb seletada neile arusaadaval viisil ja keeles, mis uuringus juhtuma hakkab (Einarsdottir, 2007). Tuleb

arvestada laste vanuse ja arengutasemega ning selgitada neile kasutades termineid, mis on nende jaoks arusaadavad. (Scott, 2000)

Laste varasem teadlikkus lihtsustab ka uurijate tööd, kuna kui lapsed ei saa aru, mida nad tegema peavad on uuringu läbiviimine oluliselt raskem. Samuti tuleb arvestada, et lapsed võivad olla mõjutatavad ning neil võib olla raske täiskasvanud uurijale ei öelda (Einarsdottir, 2007). Uuringut läbi viies tuleb arvestada, et suunavad küsimused võivad panna lapsi teatud viisil vastama. Samuti on leitud, et koht kus infot kogutakse võib mõjutada oluliselt laste vastuseid (Scott, 2000). Uuringu läbiviimiseks sobivat ruumi valides tuleks valida ruum, mis ei ole päris formaalse õppetöö koht vaid pigem koht, kus laps saab ennast ka vabalt tunda (Scott, 2000). See tagab ka selle, et lapsed teevad seda oma vabast tahtest ning seega annavad ka ausamat ja väärtuslikumat infot (Einarsdottir, 2007).

Intervjuud alustades on soovitatav küsida mõned sissejuhatavad küsimused, millele laps oskab vastata ning mis ei tekita talle ebamugavust või raskust vastamisel. Näiteks, et mis oli täna tema päeva parim osa. Samuti on soovitatud lapsega sissejuhatuseks lihtsalt vestelda. Kui küsimused erinevad raskusastmelt või sisaldavad laste jaoks potentsiaalselt ärritavaid küsimusi, tuleks jätta raskemad ja ärritavad küsimused intervjuu lõpu poole ning alustada lihtsamate küsimustega (Scott, 2000). Uurijad ei tohi oma tulemuste tõlgendamisega väljuda eetilistest piiridest. Lastega läbiviidud uurimuste eesmärk peab olema laste heaolu parandamine kas lühiajaliselt või pikas perspektiivis. Seega, kui järgitakse kõiki nõudmisi on võimalik lastega ka tulevikus uuringuid läbi viia. Laste ellu ei tohi sekkuda üleliia, neile peab säilima ka privaatsus (Einarsdottir, 2007).

Eriti tähelepanelik tuleks olla laste käitumise osas küsimustele vastamise ajal, näiteks, et kas laps muudab peale küsimust äkitselt teemat, ei vasta või niheleb vms. Samuti võivad lapsed küll alguses nõusoleku uuringus osalemiseks anda, kuid võivad siiski tunda ennast ebamugavalt küsimustele vastates. Vahel saab aidata lastel sellised raskused ületada, olles toetav ja mõistev. Samas kui on selge, et laps ei soovi ikkagi vastata, on viisakas nendega natuke vestelda ning seejärel neid tänada ning uuring lõpetada. Kindlasti tuleks vältida lastele sellisel juhul negatiivse tagasiside andmist või negatiivse emotsiooni välja näitamist. Dialoogi käigus tuleks vältida mingite osade tähtsustamist, kuna siis võib laps oma vastuseid edaspidi muuta, et sobida intervjuerija ootustega (Scott, 2000).

Töö eesmärk ja uurimisküsimused

Varasemalt on leitud, et lapsi ei koheldud uuringutes võrdsetena, vaid pigem vaadeldi lapsi ilma neid aktiivselt kaasamata (Scott, 2000). Eelnevalt on uuritud lastelt nende rahulolu ühes kindlas lasteaias (Kraus, 2014), kuid autorile teadaolevalt ei ole Eestis uuritud laste arvamusi selle kohta, milline on lasteaiaõpetaja töö lasteaias ning milliste isikuomadustega peaks õpetaja olema. Antud töö eesmärgiks on välja selgitada 5-6-aastaste lasteaiaste arvamus lasteaiaõpetaja tööst ning, milliste isikuomadustega peaks üks õpetaja olema. Eesmärgi saavutamiseks seadis autor tööle järgmised uurimisküsimused:

1. Millisena kirjeldavad 5-6-aastased lapsed oma lasteaiaõpetaja tööülesandeid?
2. Milliste isikuomadustega peaks lasteaiaõpetaja 5-6-aastaste laste arvates olema?

Metoodika

Valim

Uurimuses osales kokku kaheksa last, kellest neli olid poisid ja neli tüdrukud. Tegemist oli vanuses viis kuni kuusolevate lasteaiastega. Uurimuses kasutati juhuvalimit ehk kõikidest lastest, kelle kohta oli saadud nõusolek osaleda intervjuus, valiti neli esimest poissi ja tüdrukut. Nii viie- kui ka kuueaastaseid lapsi oli võrdselt neli.

Andmekogumine

Uurimuses kasutati poolstruktureeritud paarisintervjuud. Selle eelis on, et lastel on mugavam olla, kuna intervjuus osalevad üks täiskasvanu ja kaks last (Einarsdóttir, 2007). Lapsed saavad üksteist julgustada, toetaja, aidata ja vajadusel täiendada (Einarsdóttir, 2007). Kõigepealt koostati uurimuse jaoks intervjuu kava. Koostamisel peeti silmas, et see oleks lastele arusaadav ning neil oleks lihtne vastata. Sellest tulenevalt oli tegu avatud tüüpi küsimustega.

Küsimusi koostades jagas autor need kolme kategooriasse, milleks olid sissejuhatavad küsimused, põhiosa küsimused ning lõpetavad küsimused. Küsimusi kategoriseerides lähtus autor sellest, et sissejuhatavas osas saaks ta lastega tasapisi tutvuda ja seeläbi turvalise ja mugava keskkonna luua. Põhiosas lähtus autor oma töö eesmärgist. Selles plokis oli vaja, et laste vastustest tuleks välja, mis on lasteaiaõpetaja töö nende jaoks. Lisaks arutati ka õpetaja iseloomu ja välimuse üle. Intervjuu lõpetavas osas oli autoril eesmärk panna lapsed veel viimast korda eelnevale vestlusele mõtlema ja selle kaudu oma vastuseid täiendama. Kuna intervjuud on paaris, siis said lapsed üksteist täiendada ja nii oli jutt sisukam.

Intervjuu kava kvaliteedi kontrollimiseks viis autor läbi prooviintervjuu.

Prooviintervjuus testiti intervjuukava 6-aastase poisi peal. Selle tulemusel tegi autor intervjuu

kavas vajalikke parandusi, et kava veel detailsemaks muuta ja edaspidi teistelt lastelt avatumalt küsimustele vastuseid saada. Seejärel vaatas kava üle juhendaja ning palus juurde lisada õpetaja tegevuste kohta täpsustavaid küsimusi, et lastelt rohkem informatsiooni teada saada.

Andmekogumise läbiviimine

Kui autor oli läbi viinud prooviintervjuu, siis võttis ta ühendust ühe Tartumaa lasteaiaga, et saada luba seal oma uurimust läbi viia. Uuringu alustamiseks küsiti luba kolmelt osapoolt. Kõigepealt lasteaia juhtkonnalt, siis lapsevanematelt ja kõige lõpuks lastelt. Kogu protsess käis meili teel. Uurimuse tutvustamiseks nii lasteaiale, kui lapsevanematele saatis autor meili teel kirjad ajavahemikul detsember 2021-jaanuar 2022.

Informeeritud nõusolek tuleb lastelt saada vabatahtlikult (Scott, 2000). Laste nõusoleku küsimine on oluline (Einarsdottir, 2007). Lapsed peavad mõistma uuringute sisu ning potentsiaalseid ohte ja kohustusi, mis sellega kaasnevad. Lastele tuleb seletada neile arusaadaval viisil ja keeles, mis uuringus juhtuma hakkab (Einarsdottir, 2007). Tuleb arvestada laste vanuse ja arengutasemega ning selgitada neile kasutades termineid, mis on nende jaoks arusaadavad. See tagab selle, et lapsed saavad ise teha informeeritud otsuse (Einarsdottir, 2007).

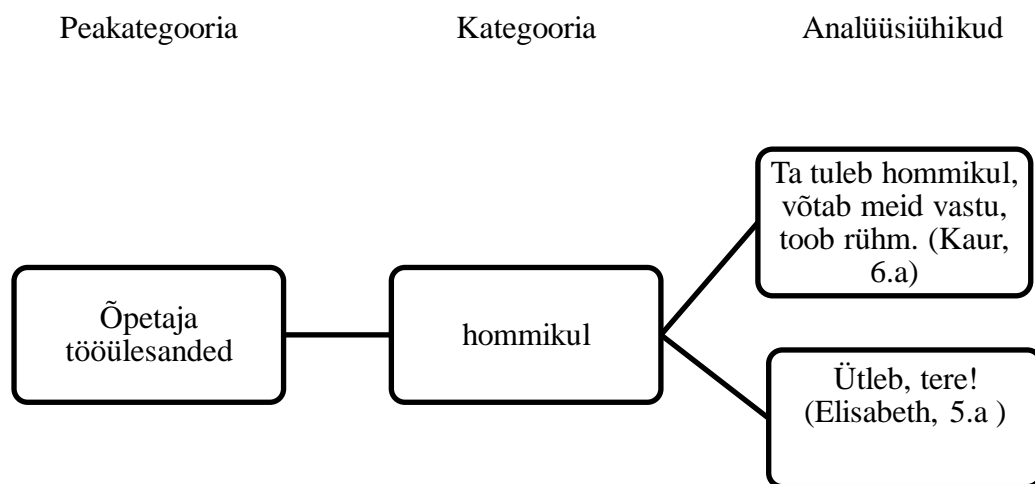
Intervjuud viidi läbi lasteaia kunstitoas. Autor valis rühmast eemal oleva ruumi, mis oleks lastele tuttav aga samas piisavalt eraldi, et kõrvalist müra ja segamist ei toimuks. Kõige pikem intervjuu kestis üksteist minutit ning kaks kõige lühemat kestsid üheksa minutit. Keskmise intervjuu kestis veidi üle kümne minuti.

Andmeanalüüs

Andmete analüüsiks kasutas autor kvalitatiivset induktiivset meetodit. Kvalitatiivne induktiivne sisuanalüüsi meetod on sobilik, kui eesmärgiks on andmete kirjeldamine, andmete hulk on piiratud ning informatsiooni kogutakse uuritavatelt endilt (Laherand, 2008). Andmeanalüüsi alustati intervjuude transkribeerimisega. Transkribeerimine toimus sellele eelnevalt telefoni lindistatud helisalvestiste pealt, mille autor laadis üles veebipõhisesse kõnetuvastus lehele. Sealt saadeti meilile erinevaid versioone salvestusest, millest kõige sobivama valis autor välja ja kohandas käsitsi õigeks. Kokku tuli transkribeeritud teksti 20 lehekülge.

Pärast intervjuude transkriptsiooni toimus andmete kodeerimine, milleks autor luges korduvalt läbi intervjuud ja eraldas sealt enda tööks vajaliku osa. Andmeanalüüs toimus

google drive keskkonnas, kuhu autor koondas kokku kõigi intervjuude transkriptsioonid. Seejärel toimus tööks vajaliku osa analüüs. Autor lähtus oma uurimuse eesmärgist ning esmalt eristas kodeerides transkriptsioonides erinevad mõtted, kus lapsed olid nimetanud õpetaja tööülesandeid või isikuomadusi. Kui kõik intervjuu transkriptsioonid olid korduvalt läbi töötatud ja koodid leitud, kategoriseeris autor koodid sarnaste tunnuste alusel. Selle tulemusel tekkis kolm erinevat gruppi tööülesannetest - õpetaja tegevused hommikul, lõunal ning õhtul ning kaks gruppi isikuomaduste kohta - soovitud ning soovimatud omadused. Kodeerimine toimus erinevatel ajahetkedel, see tagas selle, et midagi ei jääks märkamata ja kõik saaks korrapäraselt arvesse võetud. Näide kategooria moodustumisest on näha joonisel 1.

Joonis 1. Näide peakategooria „Õpetaja tööülesanded” ja selle ühe kategooria loomisest.

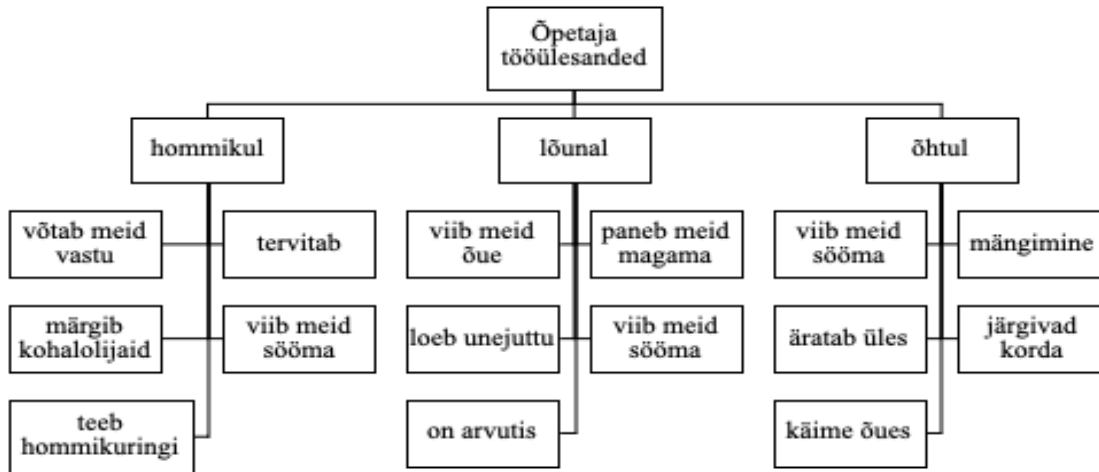
Tulemused

Esitatavad tulemused vastavad töös esitatud uurimisküsimustele. Millised on 5-6-aastaste laste arvates lasteaiaõpetajate tööülesanded ning, milliste isikuomadustega peab viie- kuni kuueaastaste laste arvates olema lasteaiaõpetaja? Tulemuste ilmetamiseks kasutatakse näiteid intervjuudest. Laste nimed on anonüümsuse kaitsmiseks muudetud.

Lasteaiaõpetaja tööülesanded laste arvates

Laste arvamuste kohaselt saab õpetaja tööülesanded jaotada kolme gruppi. Intervjuus küsis autor hommiku-, lõuna- ja õhtu tegevuste kohta eraldi, et saata lastest sisukamad vastused, nii jagunevad ka õpetaja tööülesanded kolme kategooriasse. Kategooriate ja alamkategooriate

jaotus on näha joonisel 2.

Joonis 2. Õpetaja tööülesanded

Kategooria „Õpetaja hommikused tööülesanded” Antud kategooria alla koondati kõik tegevused, mida laste arvates teevad õpetajad hommikupoole. Laste hinnangul selgusid järgnevad tegevused: võtab meid vastu, tervitab, märgib kohalolijaid, viib meid sööma, teeb hommikuringi. Laste arvates on hommikul peamiseks tööülesandeks hommikuringi läbiviimine. Seda mainisid kuus last kaheksast.

Ta räägib hommikuringis asju, mida lapsed peavad teadma. (Pauliina, 6.a)

Hommikuringi teeb õpetaja. (Kaur, 6.a)

Järgmisena mainiti enim, et õpetaja töötab arvuti taga, kas siis märgib kohalolijaid või järgmise päeva sööjaid. Seda tegevust mainiti nii hommiku kui lõuna tööülesannete kohta. Nii arvasid viis last kaheksast. Toodi veel välja, et õpetaja palub käed pesta, rivvi minna ja seejärel viib lapsed sööma, seda mainiti nii hommiku, lõuna kui õhtu tööülesannete juures.

Töötab arvutis. (Kaur, 6.a)

Lõuna ja ütlevad kõik rivvi, peske käed ära ja õpetajad ütlevad võite sööma hakata ja siis hakkavad sööma. (Pauliina, 6.a)

Et, et ütleb, näiteks käsi pesema kohe hakkame sööma. (Sten, 5.a)

Kõige vähem nimetati hommikustest tööülesannetest, et õpetaja tervitab lapsi ja võtab nad hommikul vastu, seda nimetas üks laps.

Ta tuleb hommikul, võtab meid vastu, toob rühm. (Kaur, 6.a)

Kategoorias „Õpetaja lõunased tööülesanded” tõid lapsed välja tegevusi, mida teevad õpetajad nende arvates lõuna ajal. Antud kategoorias tõid lapsed välja, et õpetajad: viib meid õue, paneb meid magama, on arvutis, viib meid sööma, loeb unejuttu. Kõige rohkem tõid lapsed välja, et neid valmistatakse ette magamaminekuks ja loetakse unejuttu. Nii arvasid neli last kaheksast.

Ja, nad loevad meile unejuttu. (Pauliina, 6.a)

Paneb meid tuttu natukeseks ajaks. (Rebeca, 5.a)

Nagu eelpool mainitud hommikuste tegevuste juures, tõid lapsed ka lõunaste tegevuste juures välja, et üheks õpetaja ülesandeks on paluda lastel käsi pesta, et sööma minna. Seda mainisid kolm last. Nagu ka hommikul mainisid lapsed ka lõuna ülesannete kohta, et õpetajad teevad lõunal arvutis tööd.

Pakutud variantidest olid arvamusel, et õpetajad käivad nendega õues. Seda tõid välja kaks last.

Oleme väljas. (Kaur, 6.a)

Kategoorias „Õpetaja õhtused tööülesanded” koondati need ülesanded, mida õpetajad laste arvates teevad õhtuti. Antud kategoorias toodi välja, et õpetajad: viib meid sööma, mängime, äratab üles, järgivad korda.

Vaatama, et lapsed üksteist ei löö. (Pauliina, 6.a)

Ja siis võib-olla väga harva käime õhtuti õues. (Pauliina, 6.a)

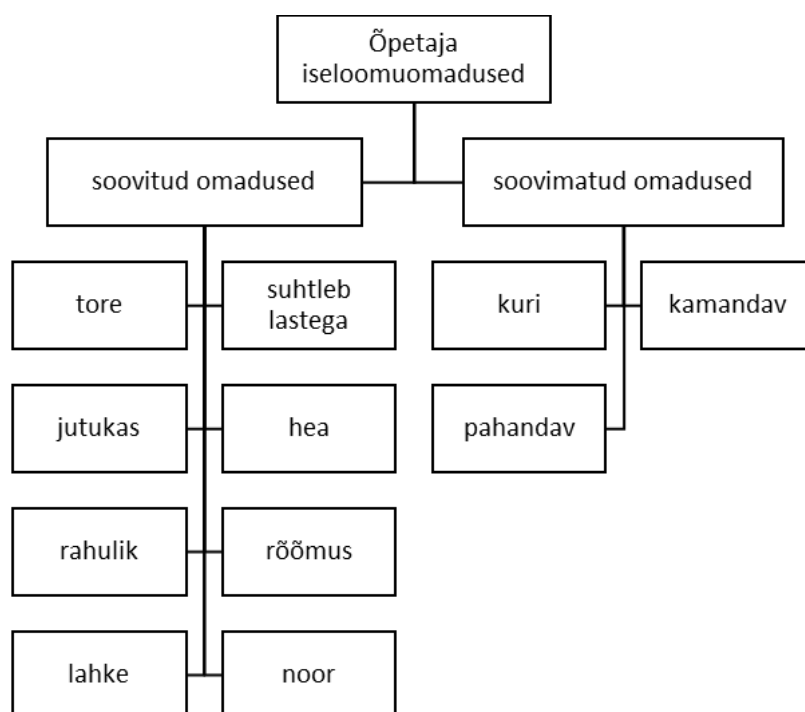
Sööme ja siis mängime veel (Kaur, 6.a)

Äratab üles ja teeb kardinad lahti. (Rebeca, 5.a)

Ühel juhul pakuti, et õpetaja ülesandeks on jälgida, et lapsed üksteist ei lööks ning samuti mainiti korra, et õpetaja äratab üles. Kuus last tõid välja söömist ja mängimist ning kaks mainisid õues käimist.

Lasteaiaõpetajate isikuomadused laste arvates

Teise küsimusena küsis autor intervjuueeritavatel, et milliste isikuomadustega peab laste arvates olema lasteaiaõpetaja. Laste vastuste põhjal sai tulemused jagada kahte kategooriasse, endeks olid soovitud omadused ning soovimatud omadused. Esimese kategooria alla läksid isikuomadused, mida lapsed õpetaja juures kõige rohkem hindavad ja soovivad. Teise olid omadused, mis laste arvates ei tohiks ühel õpetajal olla. Saadud kategooriad ja alamkategooriad on näha joonisel 3.

Joonis 3. Õpetaja iseloomuomadused

Kategooria „Soovitud omadused“ Nagu varasemalt mainitud tulid selles kategoorias välja omadused, mida lapsed pidasid oluliseks, et ühel õpetajal oleksid. Need jagunesid omakorda kaheksaks: tore, jutukas, rahulik, lahke, suhtleb lastega, hea, rõõmus, noor. Soovitud omaduste puhul toovad intervjuueeritud lapsed välja sarnaseid mõisteid nagu tore, lahe ja hea. Lastele meeldivad õpetajad, kes nendega suhtlevad, on rahulikud ja rõõmsameelsed. Neli last

tõi välja, et õpetaja peaks olema tore ning kolmel korral mainiti, et õpetaja peaks olema hea. Kaks last arvasid, et õpetaja peaks olema jutukas ja noor. Ühel korral mainiti, et õpetaja peaks olema rahulik.

Mu õpetaja on tavaliselt rõõmus?(Lars, 5 .a)

Ta on rahulik. (Lars, 5 .a)

Ja naeratab.(Kaur, 6.a)

Kategooria „Soovimatud omadused“ arvu tulemused oli laste vastustes vähem variatsiooni. Lapsed tõid välja, et neile ei meeldi õpetajad, kes on kurjad, kamandavad või pahandavad. Neli last tõid välja, et õpetaja ei tohiks pahandada, kolmel korral mainiti kurjust ning kamandamist.

Kurjad ja kamandavad õpetajad ei ole head. (Kaur, 6.a)

Intervjuu käigus selgus ka, et negatiivsed omadused seonduvad mõne kindla õpetaja tegevuse või käitumismustriga. Negatiivsete omaduste juures rääkisid lapsed tihti mõne kogemuse põhjal ning oskasid tuua konkreetseid näiteid, kuid positiivsete omaduste puhul selliseid näiteid üldjuhul ei toodud.

Arutelu

Antud töö eesmärgiks oli välja selgitada 5-6-aastaste lasteaialaste arvamus lasteaiaõpetaja tööst ning milliste isikuomadustega peaks üks õpetaja olema. Eesmärgi saavutamiseks seadis autor tööle järgmised uurimisküsimused: Millisena kirjeldavad 5-6-aastased lapsed oma lasteaiaõpetaja tööülesandeid? Milliste isikuomadustega peaks 5-6-aastaste laste arvates õpetaja olema? Autori poolt teostatud uurimusega saadi vastused püstitatud uurimisküsimusele.

Esimesena rääkisid 5-6-aastased lapsed õpetaja tööülesannetest. Siinkohal pöörasid lapsed tähelepanu ülesannetele kolmes kategoorias, milleks olid tegevused hommikul, lõunal ning õhtul. Märkimisväärne oli tööülesannete puhul see, et lapsed olid väga teadlikud oma päevakavast ja õpetaja rollist selle juures. Oma kirjeldustes nimetasid lapsed tegevusi järjekorras, alates laste vastuvõtmisest ja lõpetades magamise ning lõpuks koju minemisega. Tulemused kattusid ka (Einarsdottir, 2014) uurimusega, kus lapsed nimetasid õpetaja tööülesanneteks tööd arvuti taga, märkides kohalolijaid. Sarnasusena toodi ka välja unejutu

lugemine, hommikuringi läbiviimine ehk õpetamine ning lastega mängimine (Einarsdottir, 2014; Kraus, 2014). Lapsed on teadlikud oma päevakavast lasteaias ning need on tegevused, mida tehakse igapäevaselt. Lapsed on tähelepanelikud ja neile jääb see meelde.

Autori poolt läbiviidud uurimuses esines ka erinevusi erinevate uuringute põhjal. Näiteks Kraus (2014) uuringus tõid lapsed välja, et õpetaja üheks ülesandeks on neid viia muusika ning võimlemis tundidesse ning Einarsdottir (2014) uurimuses mainisid lapsed e-kirjade lugemist ning kohvi joomist. Selliseid detaile autori poolt läbiviidud uurimuses lapsed välja ei toonud, kuid see võib olla tingitud lasteaia eripärast ning kaudselt lapsed siiski mainisid näiteks tööd arvuti taga, mis ilmselt hõlmab ka e-kirjade lugemist.

Teiseks tõid lapsed välja olulisi aspekte õpetaja isikuomaduste kohta. Selle kirjeldamiseks kasutasid lapsed sõnu nagu tore, rõõmus ja kamandav. Siinkohal lähtusid lapsed oma õpetaja tuju kirjeldamisest. Laste sõnul on oluline, et õpetaja oleks tore. Neile ei meeldi kurjad ja kamandavad õpetajad. Sarnased tulemused on välja tulnud ka (Einarsdottir, 2014) uuringus, kus selgus, et lapsed jagavad õpetajaid näiteks selle alusel, kes on sõbralik ja kes mitte, samuti meeldisid lastele õpetajad, kes olid nende suhtes mõistvama suhtumisega. Kui lastelt küsida, miks on õpetajad mõnikord kurjad tõid lapsed välja, et kui nad ei kuuletu või käituvad üksteise suhtes halvasti, näiteks kaaslast lüües. Laste vastustest on näha, et positiivseid vastuseid ei seosta nad üldiselt mingi konkreetse tegevusega, kuid negatiivsete vastuste puhul kasutasid nad vastates näiteid.

Tulemustest selgus, et lapsed on väga teadlikud oma lasteaia päevakavast. Lapsed oskasid tuua välja õpetaja tööülesandeid nii hommikul, lõunal kui ka õhtul ning olid teadlikud lasteaiaõpetaja tegevusest. Kõige olulisemaks õpetaja tööülesandeks pidasid lapsed hommikuringi läbiviimist ning tööd arvuti taga. Lapsed vastasid küsimusele „Milline on hea õpetaja“ tihti mõne konkreetse õpetaja nimega ning seejärel alles tõid välja, millised iseloomuomadused neile tema juures meeldivad. Iseloomuomadustest pidasid lapsed oluliseks, et õpetaja oleks tore, lahke ning rahulik.

Töö piirangud ja praktiline väärtus

Antud töös kasutas autor kvalitatiivset uurimisviisi, mis võimaldas laste arvamustega lähemalt tutvuda. Antud uurimisviis seadis tööle ka piiranguid, kuna see ei lase tulemusi abstraherida, kuna tegemist on liiga väikese valimiga, kuid see ei olnud ka selle töö eesmärgiks. Oluline on ka see, et tulemused sai autor lastega tegeledes ehk neid intervjuerides, kuid sealjuures mõjutas tulemusi kindlasti see, kuidas autor lapsi küsitles, sest algaja intervjuerijana ei pruugi veel osata kogu infot lastelt kätte saada.

Antud töö praktiline väärtus seisneb selles, et lapsed said sõna end puudutaval teemal. Kuna lapsed on õpetaja töö otsesed hindajad, sest veedavad suure osa oma ajast lasteaias, siis on nende arvamusel suur väärtus. Saadud tulemused on abiks koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava üliõpilastele, mõistmaks erinevaid aspekte, kuidas näevad lapsed õpetajaid ning seda tulevikus tööle asudes arvesse võtta.

Töö üheks oluliseks isiklikuks väärtuseks oli autori saadud kogemus lapsi intervjuerides. See andis kogemuse, kuidas luua hea kontakt ning turvaline keskkond, kus laps tunneks end hästi ja julgeks avaldaks oma arvamust. Lisaks õpetas saadud kogemus, kuidas lapsi kuulata ja nende öeldut edaspidi arvesse võtta. Antud uurimuse põhjal on tulevikus võimalik läbi viia ja kavandada kvantitatiivne uurimus, kuhu kaasata suurem hulk lapsi ning neid uurides saab teha suuremaid üldistusi 5-6-aastaste laste arvamustest seoses õpetajaga.

Tänuõnad

Tänan kõiki uurimuses osalenud lapsi, kes andsid olulise panuse käesoleva töö valmimisse ning nende vanemaid, kes andsid nõusoleku laste uurimusse kaasamiseks. Suur tänu minu juhendajale abistavate nõuannete, kannatliku meele ning toetava ja motiveeriva suhtumise eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kristiina Ansip

/allkirjastatud digitaalselt/

23.05.2022

Kasutatud kirjandus

- Aavik, Toivo; Keerus, Külli; Lõuk, Kristi; Nõmper, Ants; Pevkur, Aive; Saarnit, Leno; Simm, Kadri; Sutrop, Margit; Tõnissaar, Margus; Vaher, Aire; Volt, Ivo (2007). Mis on eetikakoodeks? Eetikakoodeksite käsiraamat. Tartu Ülikooli eetikakeskus. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 11-13.
- Daniels, D. H., D. L. Kalkman, and B. L. McCombs. (2001). Young Children's Perspectives on Learning and Teacher Practices in Different Classroom Contexts: Implication for Motivation. *Early Education and Development* 12 (2): 253–273.
- Einarsdóttir, J. (2005). We can Decide what to Play! Children's Perception of Quality in an Icelandic Playschool. *Early Education and Development* 16 (4): 469–488.
- Einarsdóttir, J. (2007). Research with children: Methodological and ethical challenges. *European Early Childhood Education Research Journal*, 15(2), 197–211.
- Einarsdóttir, J. (2014) Children's perspectives on the role of preschool teachers, *European Early Childhood Education Research Journal*, 2014, Vol. 22, No. 5, 679–697
- Emilson, A. (2007). Young children's influence in preschool. *International Journal of Early Childhood*, 39(1), 11–38.
- Kutsestandard. Õpetaja, tase 6 (2020). Kutsekoda.
<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10824210>
- Kraus, K. (2014). Meetodid laste rahulolu uurimiseks koolieelse lasteasutusega ühes Tartumaa lasteaias 6-7 aastaste laste rühmas. Tartu: Tartu Ülikool.
- LASTE UURIMISE SPETSIIFIKA JA ERIVAJADUSTEGA LASTE UURIMINE (s.a.)
<https://sisu.ut.ee/evidlapsed/uuringu-k%C3%A4ik>
- Pálmadóttir, H. & Einarsdóttir, J. (2015). Young children's views of the role of preschool educators. *Early Child Development and Care*, Vol. 185, No. 9, lk 1480–1494.
- Pramling-Samuelsson, I., & Johansson, E. (2009). Why do children involve teachers in their play and learning? *Early Childhood Education Research Journal*, 17(1), 77–94.
- Puroila, A-M., Estola, E., Syrjäälä, L. (2012). Having, loving, and being: children's narrated well being in Finnish day care centres. *Early Child Development and Care* Vol. 182, (3-4), 345–362.
- Scott, J. (2000). Children as Respondents: The Challenge for Qualitative Researchers. In P.Christensen, & A. James (eds), *Research with Children: Perspectives and Practices* (pp. 98–119). London: Falmer Press.
- Sheridan, S., & I. Pramling Samuelsson. (2001). Children's Conceptions of Participation and

Influence in Pre-School: A Perspective on Pedagogical Quality. *Contemporary Issues in Early Childhood* 2 (2): 169–194.

Tinson, J. (2009). Researching with younger children. In J. Tinson (ed), *Conducting Research with Children and Adolescents: Design, Methods and Empirical Cases*, (pp. 45–52). Mesa: Goodfellow Publishers Limited.

Laherand, M. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: OÜ Infotrükk

Kragh-Müller, G., & Isbell, R. (2011). Children's Perspectives on Their Everyday Lives in Child Care in Two Cultures: Denmark and the United States. *Early Childhood Education Journal*, 39(1), 17–27. <https://doi.org/10.1007/s10643-010-0434-9>

Lisa 1. Kiri lapsevanematele esimeses etapis

Kiri lapsevanematele

5-6-aastaste laste arvamus lasteaiaõpetaja tööst.

Mina olen Kristiina ja ma kirjutan sellel aastal oma lõputööd. Lõputöö teemaks olen valinud laste arvamise uurimise lasteaiaõpetaja tööst. Kuna mina ise õpin ka lasteaiaõpetajaks ja seepärast on mul huvi saada teada, millisel arvamusel on lapsed lasteaiaõpetajatest ning nende tööst.

Vanuseliselt plaanin uurida 5-6-aastaseid lasteaialapsi.

Lastega ma viin läbi paarisintervjuu, mis tähendab, et intervjuus osaleb kaks last ja üks intervjuueerija. Paarisintervjuus ma küsin lastelt küsimusi, mille käigus nad kirjeldavad oma õpetajaid ja nende tööd.

Kõiki lastelt saadud vastuseid kasutan mina ainult oma lõputöö koostamise eesmärgil ning töös asendan laste nimed pseudonüümidega. Uurimuse jooksul on lastel alati õigus keelduda küsimusele vastamast või taganeda uurimuses osalemisest, kui nad tunnevad, et ei soovi enam minuga vestelda. Lisaks eelnevale on minul soov intervjuusid helisalvestada, et hiljem saaksin vestlust uuesti üle kuulata, kirja panna ning analüüsida ainult oma lõputöö tarbeks.

Kas olete nõus, et Teie laps uurimuses osaleb?

Täiendavaid küsimusi või lapse uurimuses osalemise nõusolekut ootan enda e-posti aadressile: kristiinaansip@gmail.com

Seejärel saame juba täpsemalt kokku leppida intervjuu toimumise koha ja aja.

Lugupidamisega

Kristiina Ansip

kristiinaansip@gmail.com

Lisa 2. Esimeses etapis lastega läbiviidud intervjuu kava

Intervjuu kava

Sissejuhatus:

1. Mis sinu nimi on?
2. Kui vana sa oled?
3. Mis rühmas sa käid?
4. Kes teie rühmas veel on peale laste?
5. Mitu õpetajat teie rühmas on?

Põhiosa:

6. Kirjelda, milline sinu õpetaja on?
 - Milliseid riideid ta kannab?
 - Millised on tema juuksed?
7. Milliste isikuomadustega peab lasteaiaõpetaja olema?
 - Milline on hea lasteaia õpetaja?
 - Milline õpetaja sulle ei meeldiks?
 - Mida õpetaja teha ei tohiks?
8. Kirjelda õpetaja tuju.
 - Millises tujus on sinu õpetaja tavaliselt?
 - Mille järgi sa tunned ära, et õpetajal on selline tuju?

Õpetaja tegevused

9. Millised on sinu õpetajate tööülesanded?
 - Mida õpetaja hommikuti lasteaias teeb?
 - Millega õpetaja lõuna ajal lasteaias tegeleb?
 - Mida õpetaja õhtupoolikul lasteaias teeb?

Lasteaiaõpetaja kui tuleviku amet

10. Kas sina tahaksid saada lasteaiaõpetajaks?
 - Sa ütlesid, et tahad saada lasteaiaõpetajaks. Mis sulle meeldib lasteaiaõpetaja tööjuures?
 - Sa ütlesid, et ei taha saada lasteaiaõpetajaks. Mis sulle ei meeldi lasteaiaõpetaja

töö juures?

Lõpetav osa:

11. Kas sa sooviksid veel midagi lisada oma lasteaiaõpetaja kohta?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kristiina Ansip

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „5-6 Aastaste laste arvamus lasteaiaõpetaja isikuomadustest ja tööst“, mille juhendaja on Heily Leola. reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kristiina Ansip

23.05.2022